

Helhetlig rusforebyggende arbeid og forskning - hva virker? Foreldredeltagelse som ressurs.

Øystein Henriksen, KoRus-Nord/ Nord universitet. PhD i sosiologi/Dosent i sosialt arbeid ved

www.nord.no

Helhetlig rusforebyggende ungdomsarbeid. Noen vendinger og spenninger.

- Fra det autonome jevnalderfellesskap til foreldrefellesskap og generasjonsmøter.
- Fra fritiden til skolen.
- Fra opplysning til dialog og aktiv deltagelse
- Fra 100 prosjekter til nasjonale og internasjonale programmer.
- Fra god tro til sikker viten.
- Fra ambisjonen om nasjonal konsensus til forskerkrangel og interessekamp.

NB: Rusforebyggende arbeid er en kompleks og motsetningsfylt virksomhet.

Teoretiske og empirisk sannsynliggjøring av foreldredeltagelsens betydning.

- Foreldrenes betydning.
 - Mead, signifikante andre.
 - Fra vennene til(bake til) foreldrene.
- Foreldrenes fellesskap og oversikt.
 - Coleman, nettverk og sosial kapital.
 - Uformell sosial kontroll reduserer alkoholbruk.
- Kombinasjonen av tydelige grenser og gjensidig tillit.
 - De viktige dimensjonene i oppdragelsen.
 - Både grenser og tillit reduserer alkoholbruk.

NB: «Dagens foreldre er tidenes beste». (Professor Willy Tore Mørk.)

Effektstudier og dokumentasjon.

Eksempel 1; ÖPP

- To effektevalueringer av Örebro Preventionsprogram (ÖPP).
 - Programutviklernes evaluering i 1999-2001. Kvasi-eksperimentelt design med foreldrene og de unge, oppfølger etter 12 og 30 mnd.
 - Ekstern evaluering 2007-2010. Randomisert design med foreldre og de unge, oppfølger etter 12 og 30 mnd.
 - Resultat: Virker – virker ikke.
 - To sitater
 - «*Sammenfatningsvis tyder resultatene på at ÖPP som det ges i Sverige i dag ikke minskar eller skjuter opp ungdoms berusningsdrickande eller alkoholkonsumtion*» (Effektvärdering av Örebro preventionsprogram, STAD 2011, s. 5).
 - «*...kontrollgruppen som ÖPP-gruppen jämförs mot kan ha blivit «för bra», och att skillnaderna i restriktivitet mellan föräldragrupperna inte blivit stora nog för att slå igenom som skillnader vad gäller ungdomarnas drickande*» (s. 19).

NB: Manglende måloppnåelse eller måleoppnåelse?

Effektstudier og dokumentasjon.

Eksempel 2; Unge og Rus

- Effektevaluering av Unge & Rus 2010-2014 (RKBU Nord).
 - Kvasi-eksperimentelt design med foreldrene og de unge; pretest, posttest og 2 oppfølgere etter et og to år.
 - Intervensjonsgruppe (Oslo) og kontrollgruppe (nabokommune).
 - Resultat: Ingen dokumentert effekt.
 - To sitater:
 - «Studien viser at undervisningsprogrammet Unge&Rus i liten grad oppnår sine resultater slik det implementeres i dag». (Effektevaluering av Unge&Rus, RKBU Nord 2014, s. 29)
 - «Det er stort fokus fra samfunnet på at man skal være restriktiv med å gi alkohol til ungdom under 18 år. Unge & Rus skal virke utover det som samfunnet (inkludert familier) allerede bidrar med av forebygging av alkoholbruk» (s. 31).

NB. Har forebyggende programmer uttømt sitt potensiale?

Så hva er problemet?

- Dokumentasjonsproblemet.
 - Kan effekter måles i åpne systemer?
 - Forskyving av tiltak til det som kan måles.
- Reduksjonistisk kunnskapssyn.
 - Fravær av relasjoner og kontekst.
 - Tiltak som ting; rett medisin, i rett dose, til rett tid.
- Etikkproblemet.
 - Om det virker - bør det virke?
- Styringsproblemet.
 - Makt og makthierarki; ekspert → profesjonsutøver → bruker.
 - Profesjonsutøver som instruktør og instrument.

NB: Muligheter for et utvidet evidensforståelse?

Kunnskapsreflektert forebyggende praksis.

- Refleksjon av et mangfold av kunnskapskilder.
- Sammenveving av teori og praksiserfaring.
- Den autonome praktiker og det faglige skjønn.
- Ingen ambisjon om «end of discussion».
- Et helhetlig og kritisk samfunnsmessig perspektiv.
- Kontrastbilder og sosial ulikhet.
- Deltagelse, medvirkning og myndiggjøring.